

MAROCKOKRISEN 1911

Mellan 1905 och 1906 hade Marocko varit platsen för diplomatiska bråk mellan olika europeiska länder. I slutet av konferensen i Algeciras 1906 var det allmänt accepterat att Frankrike hade kommit segrande ur striden om inflytande över Marocko medan det motsatta gällde för Tyskland. De tyska politikerna förlorade därför mycket inflytande i Berlin och militären tog nu en allt aktivare roll i den tyska utrikespolitiken.

Fördraget 1906 från konferensen i Algeciras hade dock aldrig riktigt lyckats reda ut problemen i Marocko. Fransmännen stödde nu den korrupte sultanen Abdul Aziz. Han anklagades därför av sina landsmän för att sälja ut Marocko till Frankrike. Hans halv-bror Mulay Hafid tog över makten i en statskupp i januari 1908. Dock fanns det fortfarande en del stöd för den gamle sultanen vilket innebar slitningar i det marockanska samhället.

Det var under dessa år som den tyska regeringen ville försöka förbättra sitt ekonomiska utbyte med Marocko. Det inflytelserika bolaget Mannes Company bad om tillåtelse att starta gruvdrift i södra Marocko. Detta godkände Frankrike. I februari 1909 undertecknade Tyskland och Frankrike ett avtal som innebar att Tyskland erkände Frankrikes "särintressen" i Marocko, medan Frankrike förband sig att inte hindra Tysklands kommersiella och ekonomiska intressen i landet. Allt verkade vara bra mellan de två länderna ända tills det stod klart att tyskarna inte skulle tillåtas bygga två viktiga järnvägslinjer i Marocko. Tysklands utrikesminister, Alfred von Kiderlen-Wächter, försökte förgäves arbeta fram ett avtal med sin franska motsvarighet Jean Cruppi. Den franske utrikesministern avvisade alla Kiderlen-Wächters förslag.

Det rådde som tidigare påpekats diplomatisk oenighet när det gäller Marocko. Ovan på detta så fanns det också interna problem som den nya sultanen, Mulay Hafid, inte kunde hantera. Den allmänna oordningen som Marocko upplevde uppmuntrade en del stammar att göra uppror mot Hafid och de som stödde honom (bland annat Frankrike som nu hade riktat sitt stöd till den nye sultanen). I januari 1911 så attackerade lokala stamhövdingar franska polisstyrkor som var stationerade nära Casablanca. Några veckor senare var också huvudstaden Fez under attack.

Tyskland var oroligt för att om Frankrike skickade fler trupper till Marocko för att återställa ordningen skulle de inte lämna landet utan de skulle användas för att hävda Frankrikes myndighet i hela landet. De trodde också att detta skulle hota de tyska gruvintressena i södra Marocko.

Efter att franska myndigheter rapporterat om oroligheter i den marockanska staden Fèz skickades franska reguljära trupper till staden för att återställa ordningen. Fransmännen intog Fèz den 21 maj 1911. Den tyske utrikesministern Alfred von Kiderlen-Wächter påminde om att detta var ett brott mot Algecirasfördraget och skickade, utan att rådgöra med övriga regeringen, dit kanonbåten **SMS Panther** som lade fram de tyska kraven den 1 juli. Kiderlen-Wächter räknade med att Frankrike skulle bli isolerat och kompensera Tyskland med stora landområden i Afrika hellre än att riskera ett krig för det avlägsna Marocko. Men Frankrike fick stöd både av Storbritannien och Ryssland medan Tysklands allierade Österrike-Ungern och Italien inte gav Tyskland något stöd. Tyskland tvingades backa ur och komparerades med landområden i Västafrika (Neukamerun) i en överenskommelse den 4 november 1911. Enligt Tyskland var compensationen otillräcklig.

Agadirkrisen visade att länderna inom trippelententen skulle stödja varandra vid en stor internationell konflikt, men att Österrike-Ungern och Italien knappast skulle komma Tyskland till hjälp om de inte attackerades först. Dessutom reagerade Storbritannien starkt på den "nya" tyska kanonbåtsdiplomatiken genom att sluta ett flottavtal med Frankrike året efter - 1912. Den mer aggressiva tyska utrikespolitiken som styrdes av militärer hade inte fallit i god jord...